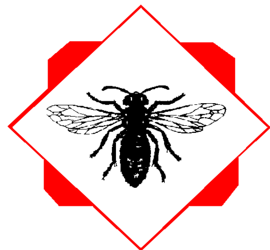
Никодиновски, Звонко - Фигуративните значења на стршенот во францускиот и во македонскиот јазик (стр. 1-4), од книгата *Фигуративните значења на инсектите во францускиот и во македонскиот јазик,* 2 - ри Август С, Штип, 2007 (2016), 636 стр.

ФИГУРАТИВНИТЕ ЗНАЧЕЊА НА СТРШЕНОТ ВО ФРАНЦУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

§ 1. Стршенот го дели дваесет и првото место, заедно со стоногата и скрежецот, меѓу инсектите во францускиот корпус од базата по бројот на јавувања (**10** единици со фигуративно значење или **0,95 %** од вкупно 1056 единици). Во македонскиот корпус стршенот го дели дваесет и второто место, заедно со скорпијата, штрколот и скрежецот, по бројот на јавувања (**2** единици или **0,49 %**).

За стршенот нема никакви податоци во речниците на симболи.

А. Стршенот во францускиот јазик

а. Семиолошки признаци

§ 2. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ** е застапен во **3** единици и со **30 %** го дели второто место од три групи признаци. Овој признак е претставен преку **2** особини: **раздвиженост** и **однесување според времето**.

Особината **раздвиженост** е застапена во **2** единици кои симболизираат **немирно суштество**: (1) Ⓕ **brejôder** = «remuer tout, toucher à tout; **bregaud jaune** = frelon (Poitou)» (*Rolland, t. 13, 53: Montluçon)*, (2) Ⓕ **Le bregô le travaille** = «il ne peut rester en place» (*Rolland, t. 13, 53: Montluçon)*.

Особината **однесување според времето** е претставена во **1** единица во која однесувањето на стршените претскажува **убаво време**: (3) Ⓕ **Il fera beau si les frelons paraissent en grand nombre** (*Dictons des bêtes)*.

§ 3. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТРШЕНОТ И ДРУГИТЕ ЖИВОТНИ** е претставен преку **1** особина: **однесување меѓу стршенот и пчелата**. Оваа особина е претставена во **3** единици во кои стршенот симболизира **паразит и неработник**: (4) Ⓕ **frelon** = «se dit d'un parasite. On dit aussi "mouche du coche"» (*Edouard)*, (5) Ⓕ **frelon** = «sorte de grosse guêpe qui dévore les autres insectes, et particulièrement les abeilles dont elle vole aussi le miel, *fig.* auteur qui en pille un autre; *fig.* critique» (*Bescherelle)*, (6) Ⓕ **La société est une étrange ruche où les abeilles ont la bonté de nourrir les frelons** = «општеството опстанува единствено

со тоа што оние кои работат им даваат од своите плодови на оние кои не работат а кои имаат сила и моќ» (*Delacour: Valtour)*.

§ 4 Групата особини **ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТРШЕНОТ И ЧОВЕКОТ** е застапена во **4** единици и со **40 %** се наоѓа на прво место. Оваа група е претставена преку **2** особини: **а) однесување меѓу стршенот и човекот** и **б) однесување меѓу човекот и стршенот**.

а) Стршенот е инсект кој има осило, исто како и пчелата и осата, со кое каса и чиј убод е болен за човекот. Колку **опасно суштество** е стршенот сведочи и ова верување: (7) Ⓕ **Il suffit de sept piqûres de frelon pour faire mourir un homme ou un cheval** (*Rolland, t. 13, 53: dicton généralement répandu)*. Неговите убоди послужиле и за следната лексема која симболизира **задирање, пецкање**: (8) Ⓕ **froulonè** = «taquiner, agacer à la manière des frelons» (*Rolland, t. 13, 52: Vendômois)*.

б) Токму поради осилото што го поседува, човекот научил дека не треба да го задира стршенот кој во следната пословица симболизира **лут, избувлив човек**: (9) Ⓕ **Il ne faut pas émouvoir (irriter) les frelons** = «susciter la colère des gens naturellement agressifs. Cette anc. loc. calquée du latin est attestée depuis Rabelais. La forme prov. est encore attestée encore au milieu du XIX s. L'idée de l'irritabilité comme menace de piqûre est la même que dans le prov. "Qui s'y frotte s'y pique" (*Rey-Chantreau)*; il est dangereux d'irriter ceux qui sont déjà en colère.» (*Bescherelle)*. Напротив, за да не се биде жртва на тие **опасни суштества** тие треба да се одоброволат со една молитва: (10) Ⓕ **Pour que le frelon ne pique pas, il faut dire: "Que cette bête devienne douce comme le lait de la Bienheureuse Vierge Marie dans la bouche de notre Seigneur Jésus-Christ"** (*Dictionnaire des superstitions)*.

б. Семантички признаци

§ 5. Анализирајќи ги значењата на француските фигуративни единици (вкупно 10) кои содржат лексеми од лексичко-семантичкото поле "СТРШЕН", доаѓаме до следните заклучоци:

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ" е претставена преку **2** особини. Особината "РАЗДВИЖЕНОСТ" симболизира **немирно суштество** (вкупно **2** единиции под броевите: 1 и 2). Особината "ОДНЕСУВАЊЕ СПОРЕД ВРЕМЕТО" не симболизира директно ништо но однесувањето на стршенот претскажува **убаво време** (3). Значи вкупно **3** единици се со симболика која потекнува од признакот "ОДНЕСУВАЊЕ".

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТРШЕНОТ И ДРУГИТЕ ЖИВОТНИ" е претставена преку **1** особина. Особината "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТРШЕНОТ И ПЧЕЛАТА" симболизира **паразит и неработник** (4, 5 и 6). Значи вкупно **3** единици се со симболика која потекнува од признакот "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТРШЕНОТ И ДРУГИТЕ ЖИВОТНИ".

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТРШЕНОТ И ЧОВЕКОТ" е претставена преку **2** особини. Особината "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТРШЕНОТ И ЧОВЕКОТ" симболизира **опасно суштество** (7) и **задирање, пецкање** (8). Особината "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ ЧОВЕКОТ И СТРШЕНОТ" симболизира **лут, избувлив човек** (9) и **опасно суштество** (10). Значи вкупно **4** единици се со симболика која потекнува од признакот "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТРШЕНОТ И ЧОВЕКОТ".

Стршенот во француските единици влегува исклучиво со една од следните значенски категории: **како живо суштество** (**опасно суштество**), **како човечко однесување** (**немирно суштество**, **паразит и неработник**, **задирање, пецкање**, **лут, избувлив човек**) и **како предзнак за** (**убаво време**).

§ 6. Кај француските фигуративни единици со стршен ја имаме следната состојба во распоредот на референтната вредност:

- најголем број единици се со негативна референтна вредност (вкупно **9** или **90 %**). Негативни се следните признаци: **опасно суштество**, **немирно суштество**, **паразит и неработник**, **задирање, пецкање** и **лут, избувлив човек**.

- на второ место се единиците со позитивна референтна вредност (само **1** единица или **10 %**). Позитивен е само еден признак: **како предзнак за убаво време**.

Стршенот значи се јавува во најголем дел со негативна референтна вредност во францускиот корпус.

§ 7. Француските фигуративни единици со "Стршен" се засновани врз **2** стилски фигури, како различни видови на фигуративно значење. Нивната застапеност е следната: од вкупно 10 единици на прво место е метафората со **7** единици (**70 %**) и на второ место се наоѓа аналогијата со **3** единици (**30 %**).

Б. Стршенот во македонскиот јазик

а. Семиолошки признаци

§ 8. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ** е претставен преку **2** особини: **раздвиженост** и **лутина**.

Особината **раздвиженост** е претставена во **1** единица во која стршенот симболизира, исто како во францускиот, **немирно суштество**: (1) Ⓜ стршен = «2. фиг. немирно, пргаво суштество» (*РМЈ*).

Особината **лутина** ја среќаваме во следната споредбена фразема која симболизира **луто, јадосано суштество**: (2) Ⓜ бегат како стршен, отшто је јadосан (*Поленаковиќ, 418)*.

б. Семантички признаци

§ 9. Анализирајќи ги значењата на македонските фигуративни единици (вкупно 2) кои содржат лексеми од лексичко-семантичкото поле "СТРШЕН", доаѓаме до следните заклучоци:

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ" е претставена преку **2** особини. Особината "РАЗДВИЖЕНОСТ" симболизира **немирно суштество** (1). Особината "ЛУТИНА" симболизира **луто, јадосано суштество** (2). Значи вкупно **2** единици се со симболика која потекнува од признакот "ОДНЕСУВАЊЕ".

Стршенот во македонските фигуративни единици влегува исклучиво со следната значенска категорија: **како човечко однесување** (**немирно суштество**, **луто, јадосано суштество**).

Кај македонските фигуративни единици со стршен ја имаме следната состојба во распоредот на референтната вредност:

- и двете единици се со негативна референтна вредност. Негативни се обата признака: **немирно суштество** и **луто, јадосано суштество**.

Стршенот значи се јавува исклучиво со негативна референтна вредност во македонскиот корпус.

Македонските фигуративни единици со "Стршен" се засновани врз **2** стилски фигури: метафората и компарацијата кои се застапени со по **1** единица.